

Ik wil geen onheils- profeet zijn

// Financiële producten zijn zonder uitzondering ontwikkeld vanuit de onjuiste gedachte dat geld waarde schept //

In zijn boek *Der Crash Kommt* uit 2006 voorspelde de Duitse econoom en vermogensbeheerder **Max Otte** de financiële crisis die de westerse wereld nu al ruim drie jaar in z'n greep houdt. "Het woord crisis komt niet meer in de titel van mijn nieuwe boek. Ik wil geen onheilsprofeet zijn."

In *Der Crash Kommt* hekelt Otte de opvatting van een maakbare wereld, zoals die nog bij veel economen leeft. Door de geldhoeveelheid groter of kleiner te maken denkt men inflatie in de hand te kunnen houden. "En dat kan niet!", stelt hij. "Hoe harder de geldpers draait, hoe meer investeringen een speculatief karakter krijgen." Of anders gezegd: hoe minder de reële economie in staat is om het nieuw gecreëerde geld te absorberen in projecten die qua ROI voldoen aan de investeringsdoelstellingen, des te meer investeerders gaan neigen naar financiële speculatie. Speculeren op bijvoorbeeld het faillissement van Griekenland levert veel meer korte termijn rendement op dan diepte-investeringen

in de reële economie. Het gevolg van deze speculatieve acties is dat de schulden van de Griekse overheid snel toenemen. De korte rente op Griekse staatsleningen loopt op tot astronomische hoogte en dat heeft meer schuld van de Griekse overheid tot gevolg, die vervolgens (zo lang als het duurt) door de Europese Unie wordt afgedekt. “Het is onvermijdelijk dat de schuldmassa uiteindelijk onder zijn eigen gewicht bezwijkt’. Op deze basis voorspelde Max Otte in 2006 de crisis, die in september 2008 uitbrak. En omdat er structureel geen enkele verandering merkbaar is, lijkt de volgende crisis alweer voor de deur te staan. Voldoende reden voor een gesprek met Otte, dat dit voorjaar plaatsvond in zijn kantoor in Keulen.

Wat is uw visie op de huidige toestand van het monetaire systeem?

Otte: “Het monetaire systeem verkeert in grote problemen. Een nieuwe crisis valt te verwachten. Dit komt vooral omdat het conservatisme in de financiële wereld groot is. In feite is de situatie nog zoals in de Middeleeuwen. Er is sprake van feodale heersers, macht, territorium gedrag en onbegrensde hebzucht. De financiële wereld heeft niets met democratie. Integendeel, democratie wordt als een lastig obstakel beschouwd. ‘Er vindt een gevecht plaats tussen twee klassen. En ik ben bang dat onze klasse deze strijd gaat winnen’, heeft Warren Buffett gezegd. Toch zie ik het monetaire systeem niet instorten. Het klopt van alle kanten niet, maar toch functioneert het op de een of andere manier.”

Hoe zou het monetaire systeem er volgens u – idealiter – uit moeten zien?

“Banken en andere financiële instituten zouden dienend moeten zijn aan de reële economie en niet dominant, zoals nu het geval is. Dat kan bijvoorbeeld door meer aandacht te geven aan Value Investing – dus zeg maar de strategie waar Warren Buffett al jaren zijn vermogen aan verdient. Dus geen speculatie en geen korte termijn investeringsdoelstellingen. In mijn ideale oplossing is er ook geen ruimte meer voor de praktijk van private equity bedrijven die winstgevendende bedrijven het faillissement indrijven, door deze in een korte tijd uit te benen.”

Wat zou er volgens u moeten worden gedaan om het monetaire systeem terug te brengen tot normale proporties?

“Ik spiegel mij graag aan een uitspraak van de Duitse bankier Hannes Rehm. ‘Geld schept geen waarde. Door geld wordt het mogelijk om waarde te scheppen’, heeft hij gezegd. Ik kan dit standpunt

helemaal onderschrijven. Het assortiment aan financiële producten is zeer groot en ondoorzichtig. Al deze producten zijn zonder uitzondering ontwikkeld vanuit de onjuiste gedachte dat geld waarde schept. Het tegendeel is eerder waar. De handel in financiële producten onttrekt waarde aan de reële economie. Er ligt een belangrijke taak voor de overheid van landen zoals Duitsland en Nederland om wetgeving te ontwikkelen die praktijken, zoals de speculatieve handel in derivaten en nanotrading (zie ook de VPRO Tegenlicht-uitzending ‘Money & Speed’, red.) aan banden legt. Helaas ontbreekt hiervoor op dit moment nog te veel de internationale politieke consensus om op dit punt tot effectieve wetgeving te komen. Ik hoop dat er geen nieuwe – en mogelijk nog zwaardere – crisis voor nodig is om de politieke besluitvorming tot stand te brengen, maar veel vertrouwen heb ik daar niet in. Het is zoals in Star Wars wordt gezegd: the dark side is strong.”

U bent directeur van IFVE en bent hierdoor actief in beleggingen. Op welke manier heeft u uw visie op hoe de financiële wereld eruit zou moeten zien vormgegeven in uw onderneming?

“Banken en beleggingsinstellingen laten zich leiden door de waan van de dag. Als er een dip is dan wordt er massaal verkocht. Gunstige berichten leiden weer tot veel aankopen. Ik heb ervaren dat er sprake is van veel desinformatie, vaak opzettelijk in de wereld gebracht om beleggers aan het kopen of verkopen te krijgen. Op deze manier verdienen uitsluitend de financiële instellingen. Immers: ‘De markt kan stijgen, de markt kan dalen, maar nooit zal de provisie falen.’ Bovendien worden aandelen altijd op het verkeerde moment gekocht respectievelijk verkocht.

“Mijn uitgangspunt is Value Investing. Ik adviseer mijn klanten niet direct hun aandelen te verkopen als er zich ergens in de wereld een ramp voordoet. Mijn beleggingsstrategie is zonder uitzondering gericht op de lange termijn en ik adviseer aandelen te kopen die op basis van mijn fundamentele analyse op dat moment laaggeprijsd zijn. Hoe vreemd het misschien ook klinkt, ik ben begonnen met dit werk om mensen te helpen. Te vaak heb ik gezien hoeveel er verloren werd op aandelen door kleine beleggers en met welke fooien spaarders worden afgescheept door banken. De belangstelling voor mijn adviezen neemt gestaag toe en het Mutual Fund dat door IFVE is opgericht doet het bovengemiddeld goed. Potentiële cliënten die van mij op korte termijn resultaat verwachten, moet ik teleurstellen.

Het gaat mij er niet om dat IFVE een grote onderneming wordt. Evenmin is het mijn doelstelling om veel geld te verdienen. Ik vind het belangrijk om datgene wat ik doe goed te doen.”

We hebben gesproken over uw visie met betrekking tot geld en dienstverlening. Wat zijn uw persoonlijke idealen? Hoe zou u herinnerd willen worden?

“Ik geloof niet dat wij als individu in staat zijn om een ideale wereld te scheppen. Wat wel binnen ons bereik ligt is, is bij te dragen aan een maatschappij waarin plaats is voor een zekere mate van eerlijkheid, bijvoorbeeld in de vorm van een eerlijke en passende beloning voor het werk dat een mens levert. Verder hecht ik sterk aan de menselijke waardigheid. In dit verband is het belangrijk dat voor een ieder werk binnen het bereik ligt dat aansluit op de individuele vaardigheden en mogelijkheden.

“Ik zou willen worden herinnerd als iemand door wie iets goeds is voortgebracht. Als een voetafdruk, die toont dat ik heb geleefd in overeenstemming met mijn principes. Mijn voornaamste principes zijn oprechtheid en integriteit. Ik heb twee jonge kinderen, een jongen en een meisje. Ik probeer ze iets bij te brengen van de denkbeelden van de grote Europese filosofen. De Westerse cultuur is in mijn ogen ongelofelijk rijk. Het zou een groot verlies betekenen als dit verloren zou gaan in de McDonalds- en Coca-Cola-‘cultuur’ van vandaag. De oppervlakkigheid van deze tijd draagt ertoe bij dat vooral jongeren weinig meer in een breder verband kunnen zien. Ook het onderwijs levert geen bijdrage aan de vorming van jongeren, omdat het gefragmenteerd is en gericht op vaardigheden in plaats van visievorming.”

We spraken over de rol van de overheid. Welke rol speelt de overheid nu en hoe zou die in uw ogen moeten zijn?

“De lobbycultuur is diep doorgedrongen in de politiek. Dit geldt niet alleen voor de Verenigde Staten, waar de big corporations een grote macht over en invloed op de Amerikaanse overheid hebben. Ook in Duitsland is de overheid niet meer de dienstverlener aan zijn burgers, die het tot de jaren tachtig van de vorige eeuw geweest is.

“Ik ben voorstander van een kleine, maar krachtige overheid, die duidelijke regels stelt aan het functioneren van de financiële wereld en het bedrijfsleven. Er zou een belasting moeten komen op financiële transacties, naast strakke regels voor equity financing en een verbod op speculatieve transacties en nano trading. Ook de tax rulings voor grote

ondernemingen zouden moeten worden herzien. Landen als Duitsland, Nederland, Engeland en Frankrijk hebben hun welvaart voor een belangrijk deel te danken aan een krachtig midden- en kleinbedrijf. Uitgerekend het mkb is in de afgelopen jaren in de verdrukking gekomen door weinig doortastend overheidshandelen.”

Denkt u dat ‘Der Crash Kommt’ uw laatste boek over het fenomeen financiële crisis is geweest?

“Ik wil geen onheilsprofeet zijn. Ik zie mijzelf meer als een waarnemer van de menselijke natuur, in samenhang met geschiedenis en politiek. Vanzelfsprekend word ik door Der Crash Kommt geïdentificeerd met de crisis. Hoewel het voortborduren op dit thema in zekere zin aantrekkelijk is, heb ik mijzelf voorgenomen in mijn volgende boek het thema crisis los te laten. Ik denk meer in de richting van een sociaal politiek boek, waarin ik inga op de vraag waarom we geen overheid meer hebben die regels opstelt om haar burgers te beschermen in plaats van ze uit te leveren aan neo-feodalist en de financiële oligarchie. Nee, het woord crisis komt niet meer in de titel van mijn nieuwe boek. Over de onbetrouwbaarheid van prognoses heb ik meer dan genoeg gezegd.” ■

AUTEUR VAN INTERNATIONALE BESTSELLER

Professor dr. Max Otte (1964) is Duitser van geboorte en verwierf internationale bekendheid door zijn boek *Der Crash Kommt* dat hij in 2006 schreef en waarvan wereldwijd meer dan 500.000 exemplaren zijn verkocht. Otte studeerde economie aan de Universiteit van Keulen, de American University en op Princeton waar hij in 1997 promoveerde. Hij doceerde als assistent hoogleraar aan Boston University van 1998 tot 2000. Sinds 2001 is hij hoogleraar aan de Fachhochschule Worms. Naast zijn universitaire werk is hij directeur van het door hemzelf in 2002 gestichte Institut für Vermögensentwicklung (IFVE). Dit instituut voert analyses uit van de kapitaalmarkt, geeft voorlichting aan beleggers en exploiteert een beleggingsfonds. Otte heeft meerdere boeken geschreven. Het meest recente is getiteld *Erfolgreiches Value Investieren* (2010). In dit boek maakt hij duidelijk een voorstander te zijn van de beleggingsstrategie van Warren Buffett.